

Приказ

УДК: 37.091.313(049.32)

378.147.:811.111(049.32)

DOI: 10.5937/zrffp56-63860

ТЕОРИЈА И ПРИМЕНА ПРОЈЕКТНЕ НАСТАВЕ СТРАНИХ ЈЕЗИКА У ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ

(СНЕЖАНА ЗЕЧЕВИЋ, ПРОЈЕКТНА НАСТАВА СТРАНИХ ЈЕЗИКА
НА ТЕРЦИЈАРНОМ СТЕПЕНУ ОБРАЗОВАЊА, КОСОВСКА МИТРОВИЦА:
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ, 2023, 243 СТР.)

Анђела Д. ВАСИЋ¹

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици
Филозофски факултет
Катедра за енглески језик и књижевност
Косовска Митровица (Србија)

¹ andjela.vasic@pr.ac.rs; <https://orcid.org/0009-0002-1356-0691>

Примљен: 2. 1. 2026.
Прихваћен: 25. 3. 2026.

ТЕОРИЈА И ПРИМЕНА ПРОЈЕКТНЕ НАСТАВЕ СТРАНИХ ЈЕЗИКА У ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ

У издању Филозофског факултета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, године 2023. објављена је монографија Снежане Зечевић, под називом *Пројектна настава страних језика на терцијарном степену образовања*. У својој монографији, која представља истраживачко дело, ауторка својим резултатима и запажањима, као и систематичном обрадом овог наставног феномена значајно доприноси методици наставе страних језика у високом образовању, а посебно унапређењу наставе енглеског језика. Битно је истаћи да студија подразумева квантитативне и квалитативне податке који могу да служе за едукацију како студената тако и наставника у погледу упознавања са пројектном наставом и многим изазовима које носи методика наставе XXI века.

Монографија се састоји од 243 стране, стандардног формата, од којих 185 чини основни текст, док остатак обухвата обимну и добро истражену литературу, прилоге у виду наставног плана и програма, тестова познавања вокабулара, чек-листи за самоевалуацију, рубрика за евалуацију и самоевалуацију пројеката и обрасца са питањима за интервју. На почетку је дат „Предговор”, који нуди увид у разлоге због којих је ауторка одлучила да се бави баш овим методичким феноменом, и то са циљем доприноса методици наставе страних језика и примењеној лингвистици. На крају је дата кратка белешка о ауторки.

Књига је подељена на шест поглавља. Прво поглавље обухвата увод у важност и актуелност учења заснованог на пројекту (надаље: УЗП). Ауторка наглашава неке од предности које доноси овај приступ, од којих се могу издвојити: усмеравање наставе на студенте, могућност контекстуалног учења као и развој креативности и вештина комуникације. Као чињеница која је од посебног значаја за монографију, ауторка наглашава да је УЗП од велике важности за учење вокабулара на терцијарном степену образовања.

Друго поглавље монографије чини обимну теоријску основу приступа УЗП. Ауторка на веома детаљан начин представља позадину овог феномена користећи се својим искуством, али и великим бројем научних радова релевантних аутора. Пре свега, нуди увид у развој саме идеје приступа УЗП, представљајући четири приступа који су уско повезани са њим:

хуманистички, конструктивистички, комуникативни и приступ заснован на задатку. Посебна пажња посвећена је последњем приступу, чију дефиницију ауторка даје врло јасно, тврдећи да он „почива на концептима аутентичности употребе језика приликом извршавања одређених задатака који имају везе са реалним животним контекстима” (Зечевић, 2023, стр. 35). Такође, ауторка представља и неке од врста задатака, позивајући се на Нунана и његову поделу.

Након прегледа теоријске позадине пројектне наставе, у другој половини овог поглавља, ауторка темељно обрађује сам појам. Користећи дефиниције већег броја аутора, представља пројектну наставу као начин рада који омогућава ученицима и студентима да развију своје самопоуздање, критичко мишљење, креативност, али и самосталност у истраживању, а све са циљем унапређивања њиховог нивоа познавања вокабулара. Поред тога, ауторка представља и неколико познатих подела пројеката на врсте, од којих треба издвојити врсте по Хенрију, Столеру и Калабзовој. Такође, даје целовит приказ самог процеса стварања пројекта, почевши од елемената нацрта пројекта, преко различитих фаза, све до реализације његове израде. Последњи део овог поглавља ауторка посвећује улози наставника код примене приступа УЗП, наводећи да наставници пре свега треба да помогну ученицима или студентима да што самосталније дођу до одређених информација. Последњи део овог поглавља обухвата и примере добре употребе УЗП приступа у пракси, његове предности, али и могуће потешкоће.

Треће поглавље је резервисано за теоријски оквир вокабулара, будући да у самој монографији ауторка испитује корисност примене УЗП приступа за усавршавање вокабулара енглеског језика. Пре свега, прави врло важну разлику између вокабулара и лексике, након чега приказује неке од стратегија за ширење вокабулара, као и разлике између активног и пасивног вокабулара. Као важан елемент потребан за писање саме монографије, дата је и разлика између рецептивног и продуктивног вокабулара, тј. између вокабулара који разумемо и оног који заиста и употребљавамо користећи језик. Последњи део трећег поглавља обухвата сам обим вокабулара, учење истог и начин на који се бирају приоритетне речи за наставу енглеског језика. За сам крај, ауторка даје сажет преглед истраживања различитих аутора који су се бавили вокабуларом како у свету тако и код нас.

Четврто поглавље монографије нуди увид у методолошки оквир истраживања. Ауторка примарно представља предмет и циљ истраживања, при чему предмет обухвата утврђивање доприноса који УЗП нуди у погледу усавршавања вокабулара у настави енглеског језика на терцијарном степену образовања, док циљ обухвата испитивање да ли примена приступа УЗП помаже да ученици и студенти усаврше вокабулар енглеског језика. Поред тога, ауторка даје главну претпоставку – примена приступа УЗП

доприноси усавршавању вокабулара у настави енглеског језика на терцијарном степену образовања. Притом, укључује и помоћне претпоставке зарад детаљнијег испитивања, које се односе не познавање вокабулара, евалуацију и самоевалуацију по питању самих пројеката и информисаност наставника у погледу приступа УЗП.

Главни део овог поглавља укључује детаљан опис поступка истраживања које је већим делом спроведено на Филозофском факултету у Косовској Митровици, са студентима прве године на Катедри за енглески језик и књижевност, у оквиру часова из предмета Савремени енглески језик 1. Ауторка врло детаљно описује сам поступак истраживања. Пре свега, јасно наглашава да је истраживање захтевало поделу на контролну групу, на којој није био примењен УЗП, и на експерименталну, на којој овај приступ јесте био примењен. Такође, ауторка објашњава како је изгледао сам поступак поделе тема за израду пројеката експерименталне групе, па све до представљања пројеката, њихове евалуације и самоевалуације. Средишњи део овог поглавља у потпоглављима садржи јасно објашњење свих техника које су биле коришћене приликом прикупљања података (тестирање, анкетирање, посматрање, евалуација и самоевалуација испитаника и интервју наставника страних језика), као и истраживачке инструменте (тестове и рубрике за проверу употребе језичког знања, тест рецептивног и продуктивног познавања вокабулара, чек-листе и рубрике за самоевалуацију, анкетни упитник за процену ставова о приступу УЗП, тест за проверу вокабулара, дневник посматрања и образац са питањима за интервју). Последњи део поглавља посвећен је опису узорка и спроведених активности истраживања. Описане су групе испитаника (контролна и експериментална) и дневник наставе о раду са обе групе. Ауторка је детаљно представила процес рада за време часова Савременог енглеског језика 1, обухвативши активности у току часа, циљеве, материјал који је био коришћен и језички фокус. Поред тога, јасно су дати примери садржаја урађених студентских пројеката у оквиру три теме за обраду нових вокабуларних јединица које су предвиђене планом и програмом. Експериментална група је у свом раду користила пројекте и на тај начин користила циљани вокабулар.

Пето поглавље обухвата анализу и дискусију резултата истраживања који су добијени путем статистичке обраде података. Ауторка је своја истраживања и резултате приказала редом, од истраживања број један до истраживања број шест. Резултати сваког од истраживања су квантитативно представљени путем табела и графикона, а квалитативно путем дискусија, чиме ауторка читаоцима јасно показује исходе свог истраживања.

Истраживање број један обухвата резултате који се тичу познавања рецептивног и продуктивног вокабулара пре и после примене приступа УЗП, при чему је провера извршена у оквиру пет нивоа (2.000, 3.000, 5.000,

академски вокабулар и 10.000 речи). Након размотрених резултата, ауторка је дошла до закључка да је експериментална група остварила боље резултате. Истраживање број два је спроведено по питању познавања тематског вокабулара предвиђеног наставним програмом, при чему је експериментална група такође показала да боље познаје тематски вокабулар. Истраживање број три подразумева евалуацију и самоевалуацију пројектата експерименталне групе. Ауторка је дала концизан преглед резултата, показавши да су испитаници били врло реални у проценама. Истраживање број четири тиче се учешћа и залагања учесника. Резултати су и у овом случају ишли у корист експерименталне групе, која је показала бољу активност. Будући да је на експерименталној групи био примењен УЗП, ауторка је закључила да је управо његова употреба заслужна за видно боље резултате у односу на контролну групу.

Резултати истраживања број пет показали су перцепцију учесника о примени приступа УЗП, што је дало позитивне оцене, будући да је УЗП допринео побољшању њихових способности, као што су: рад у групи, али и самостално доношење одлука, одговорност, самопоуздање, креативност и критичко размишљање, као и вештине усменог излагања. Као најважнији резултат, ауторка истиче корисност приступа УЗП при учењу језичких система и вештина, на шта су учесници нарочито указали. Ауторка је уочила да као негативну страну овог приступа учесници издвајају временску захтевност пројектата.

Истраживање број шест, а уједно и последње спроведено истраживање, укључује информисаност и искуство везано за пројектну наставу код наставника страних језика. У интервјуу са наставницима, ауторка је дошла до закључка да је већина наставника упозната са концептом пројектне наставе и да су искуства позитивна. Наставници који нису довољно упућени у УЗП показали су намеру да се додатно информишу и да примене овај приступ у свом раду, а они који га активно примењују истичу његове позитивне стране и важност за методику наставе, али и за наставу страних језика у XXI веку.

У завршном поглављу монографије, тј. у „Закључку”, ауторка сумира своја запажања и утиске до којих је дошла приликом темељног истраживања. Напомиње важност приступа УЗП у настави енглеског језика и наглашава пожељну примену овог приступа како у учењу вокабулара тако и у вежбању свих језичких вештина. На крају наводи педагошке импликације у оквиру којих највише даје на значају чињеници да би УЗП требало да се што активније примењује у настави страних језика, нарочито ако се у обзир узме већа активност студената или ученика који би учествовали у пројектима.

Монографију Снежане Зечевић *Пројектна настава страних језика на терцијарном степену образовања* одликују систематичност, темељност

и посвећеност, без којих се не би дошло до прецизних и резултата, веома важних како за наставу страних језика тако и за саму методiku наставе. Иако је пројектна настава као феномен добро позната методичарима наставе, ауторка га је на врло оригиналан начин, а уједно и уз претходно добру информисаност, приказала користећи нова сазнања која дају велики допринос овом виду наставне праксе. Битно је истаћи да овим истраживањем ауторка ни на који начин не затвара задату тему, већ оставља простора за даља истраживања ове и њој сличним областима и тиме показује успелост свог истраживања и своје монографије.

Овај чланак је објављен и дистрибуира се под лиценцом *Creative Commons ауторство-некомерцијално 4.0 међународна* (CC BY-NC 4.0 | <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

This paper is published and distributed under the terms and conditions of the *Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International* license (CC BY-NC 4.0 | <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).